RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE TONGEREN

Voorzitter zetelend zoals in kort geding 8 oktober 2002

Voorzitter : de h. A. Lyssens.
Pleiters : mrs. B. Smets loco W. Horemans, D. Bottelier.
Inzake A/02/3044 — S.L. t. BVBA W. en G.A.

Vennootschap — Geschillenregeling — Uittreding — Gegronde reden — Belemmering noodzakelijke kapitaalsverhoging tengevolge van onenigheid aandeelhouders — Verplichte zekerheidsstelling door overnemer van de aandelen — Datum van eigendomsoverdracht — Waardebepaling via deskundige — Opdracht.

De belemmering van een noodzakelijke kapitaalsverhoging in een BVBA tengevolge van onenigheid tussen de aandeelhouders maakt een gegronde reden uit voor de uittreding van één der aandeelhouders in de zin van artikel 334 W.Venn.

De overnemende aandeelhouder dient een zekerheid te stellen in afwachting van de waardebepaling, waarbij de te stellen zekerheid wordt vastgesteld in verhouding tot de omvang van de zaak, de mogelijke waarde van de aandelen en de verstrekte borgstellingen.

De eigendomsoverdracht van de aandelen kan ingaan op de datum van de zekerheidsstelling door de overnemende aandeelhouder.

De aangestelde deskundige dient de waarde van de aandelen te bepalen op de dag van de zekerheidsstelling, rekening houdend met beslissingen of transacties die de waarde van de aandelen ondertussen heeft beïnvloed.

...

Voorgaande

Aanlegger bezit de twee derde of 2.000 aandelen in eerste verweerster. Tweede verweerder bezit de overige 1.000 aandelen of één derde. De aandelen hebben een nominale waarde van 25 EUR. Eerste verweerster werd opgericht op 16 oktober 2000 en baat een

telesecretariaat en callcenter uit. Beide vennoten zijn ook zaakvoerder. Volgens aanlegger zijn er voldoende gegronde redenen om op basis van artikel 334 W.Venn. de uitsluiting van tweede verweerder te vragen. Deze is in principe akkoord zijn aandelen over te dragen doch wel onder bepaalde voorwaarden met name de overname van de borgstellingen. Aanlegger kan zich hiertoe niet verbinden.

Anderzijds vordert aanlegger de onmiddellijke toekenning van de eis. Het belang van de vennootschap vereist dat er op korte termijn duidelijkheid komt over het beheer. Gezien de onderhandelingen tussen partijen geen resultaat hebben opgeleverd vraagt aanlegger vonnis volgens de inleidende dagvaarding.

Tweede verweerder gaat in hoofdorde akkoord mits de hoger aangehaalde voorwaarden. Ondergeschikt vraagt hij de afwijzing van de eis.

In verband met de waardebepaling van de aandelen stelt zich onder meer het probleem dat tweede verweerder belangrijke software heeft ter beschikking gesteld van de vennootschap en daarvoor nooit werd vergoed.

Ten gronde

1. Tweede verweerder neemt in besluiten een dubbelzinnig standpunt in. De rechtbank neemt in het algemeen aan dat het in het belang van iedere vennootschap is om zo vlug mogelijk duidelijkheid te verschaffen over het aandeelhouderschap. Het heeft met ander woorden geen zin vennoten, die in een ernstig conflict gewikkeld zijn te verplichten aandeelhouder te blijven in dezelfde vennootschap.

Tweede verweerder betwist de gegrondheid van de vordering, maar verklaart zich anderzijds bereid zijn aandelen over te dragen mits bepaalde voorwaarden. Hij stelt geen tegeneis tot uittreding of overname van zijn aandelen door aanlegger. Bovendien hebben de bijkomende voorwaarden ook gevolgen voor derden, die geen partij zijn in de procedure.

De rechtbank dient dan ook na te gaan of op basis van de bijgebrachte elementen de vordering gegrond is en of bijkomende voorwaarden kunnen opgelegd.

2. Aanlegger voert aan dat er gegronde redenen zijn om tweede verweerder uit te sluiten in het belang van de vennootschap.

2.1. Gezien beide aandeelhouders ook zaakvoerder zijn dreigt er een patsituatie te ontstaan op het niveau van het bestuur van de vennootschap. De onenigheid tussen beide vennoten heeft ertoe geleid dat tweede verweerder minder betrokken is bij het beheer. Wel geniet hij nog bepaalde voordelen of uitkeringen. Volgens aanlegger is dit ten onrechte omdat hij geen prestaties meer levert. Er zouden ook ten onrechte gelden afgehaald zijn van de rekening. Deze moeilijkheden kunnen slechts opgelost worden door de overdracht van de aandelen.

2.2. De financiële situatie van de vennootschap is niet schitterend. Er werd nog geen balans per 31 december 2001 opgesteld onder meer omwille van de aangehaalde problemen. Volgens aanlegger zou er een verlies geleden zijn van ongeveer drie miljoen BEF. Dit stemt overeen met het maatschappelijk kapitaal. Op het eerste zicht lijkt een nieuwe kapitaalsinbreng dan ook noodzakelijk. De moeilijkheden tussen de aandeelhouders verhinderen dit.

2.3. Alhoewel tweede verweerder niet vordert dat aanlegger zou veroordeeld worden tot de gedwongen overname van zijn aandelen geeft hij toch toe dat in het belang van de vennootschap zijn uittreding de vennootschap het meeste kans biedt op overleven. De gegronde redenen in hoofde van de vennootschap zijn dan ook aanwezig zodat de vordering kan worden toegekend.

3. Tweede verweerder gaat slechts akkoord met de overdracht op voorwaarde dat aanlegger zich er toe verbindt de door hem persoonlijk ten voordele van de vennootschap aangegane borgstellingen over te nemen. Hiermee wordt bedoeld dat aanlegger zich op zijn beurt garant stelt door zich ertoe te verbinden op eerste verzoek alle bedragen terug te storten, die tweede verweerder dient te voldoen in het kader van zijn borgstelling.

Bij de toekenning van de vordering tot uitsluiting dient uiteraard rekening gehouden met de belangen van tweede verweerder. Enerzijds kan hij aanspraak maken op de betaling van de waarde van zijn aandelen. Anderzijds kan hij als borg voor de schulden van de vennootschap worden aangesproken.

Gezien de zeer beperkte gegevens meegedeeld door partijen lijkt het aangewezen een deskundige aan te stellen om advies te geven omtrent de waarde van de aandelen.

De waarde van de aandelen lijkt eerder beperkt zodat de borgstellingen van tweede verweerder belangrijker zijn dan de overnameprijs. Terwijl aanlegger na de overdracht van de aandelen alleen het beheer van de vennootschap overneemt, heeft tweede verweerder geen enkele bevoegdheid meer. Anderzijds zijn de verliezen, die de huidige financiële moeilijkheden veroorzaken, veroorzaakt in de periode dat tweede verweerder aandeelhouder en zaakvoerder was. Bovendien is de borgstelling van tweede verweerder beperkt tot een derde van de geleende bedragen, dus in verhouding tot zijn aandeel in de vennootschap.

4. Tot op heden is er geen rechtspraak bekend, die in geval van uitsluiting of uittreding bijkomende voorwaarden oplegt. Wel lijkt het vanzelfsprekend dat aan de overnemer van de aandelen bepaalde zekerheden kunnen gevraagd worden. Omdat de waarde van de aandelen te onzeker is kan aan tweede verweerder geen provisionele vergoeding worden toegekend. Wel kan de overdracht van de aandelen gekoppeld worden aan de consignatie van een bedrag of het stellen van een bankgarantie. Rekening houdend met de omvang van de zaak, de mogelijke waarde van de aandelen en de borgstellingen kan een waarborg van 2.500 EUR gevorderd worden.

5. De rechtbank dient de datum van de overdracht en de waardebepaling vast te stellen. De overdracht kan ingaan op de datum dat het bedrag van 2.500 EUR wordt geconsigneerd of de bankwaarborg wordt afgegeven. Het komt de rechtbank gepast voor de deskundige advies te laten uitbrengen over de waarde van de aandelen op die dag maar met dien verstande dat rekening dient gehouden worden met beslissingen of transacties, die de waarde van de aandelen heeft beïnvloed.

...

Om deze redenen,

...

Verklaart de vordering ontvankelijk en deels gegrond.

Veroordelen tweede verweerder tot de onmiddellijke gedwongen overdracht in toepassing van artikel 334 W.Venn. aan aanlegger van zijn 1.000 aandelen in de BVBA W. en dit tegen een later te bepalen prijs maar mits consignatie door de overnemer, aanlegger,

van een bedrag van 2.500 EUR of het afleveren van een bankwaarborg voor hetzelfde bedrag.

Alvorens verder ten gronde uitspraak te doen beveelt een deskundigenonderzoek met als voorwerp kennis te nemen van de bundel en van alle andere inlichtingen, welke partijen zullen verschaffen of welke de deskundige nuttig zal achten ambtshalve in te winnen en na partijen bij aangetekend schrijven te hebben opgeroepen zich de boekhouding te doen voorleggen en op grond hiervan de waarde te bepalen van de aandelen van de BVBA W., H.R.T. (...), met maatschappelijke zetel te (...) op de datum van de overdracht volgens de hoger aangeduide modaliteit, rekening houdend met eventuele transacties, onregelmatigheden of wederzijdse vorderingen die de waarde van de aandelen beïnvloeden.

...

Noot :

De verplichte zekerheidsstelling t.v.v. de uittredende aandeelhouder in het kader van de geschillenregeling

Sinds haar inwerkingtreding op 1 juli 1996 kende de geschillenregeling vervat in het W.Venn. een veelvuldige toepassing in de rechtspraak. Ook de doctrine had ruime aandacht voor de procedure van uitsluiting en uittreding van aandeelhouders [1].

In casu oordeelde de heer Voorzitter dat de onenigheid tussen de twee aandeelhouders van een BVBA een gegronde reden uitmaakte om te beslissen tot de uittreding van één ervan. De gerezen onenigheid vormde immers een belemmering voor het doorvoeren van een kapitaalsverhoging, welke zich opdrong na een door de vennootschap belangrijk geleden verlies.

De uittredende aandeelhouder wenste dat hij de door hem ten voordele van de vennootschap aangegane persoonlijke borgstellingen tevens aan de overnemer kon overdragen. Deze (weliswaar met de uittreding connexe) vraag — net als b.v. de afsluiting van rekening-courant, de toekenning van een schadevergoeding bij wijze van minderheidsvordering — valt niet onder de strikt afgelijnde bevoegdheid van de heer Voorzitter in het kader van de geschillenrege-

[1] Cf. o.m. B. TILLEMAN en G. VAN SOLINGEN, „De uittreding en uitsluiting", *T.P.R.* 2000, 625-743; J.-Fr. GOFFIN, „Les actions en cession forcée et en reprise forcée : premiers pas jurisprudentiels", *J.T.* 1998, 321-329; H. BRAECKMANS, „De uitsluiting en uittreding van aandeelhouders", *R.W.* 2000-01, 1361-1378; K. GEENS e.a., „Overzicht van rechtspraak — Vennootschappen 1992-1998", *T.P.R.* 2000, nrs. 427-446.

ling [2]. Bepaalde doctrine pleit er voor de *lege ferenda* de bevoegdheid van de heer Voorzitter in die zin uit te breiden [3].

De eigendomsoverdracht en de peildatum voor de prijsbepaling van de aandelen wordt door het vonnis vastgesteld op het ogenblik waarop door de overnemer *„een bedrag van 2.500 EUR wordt geconsigneerd of de bankwaarborg wordt afgegeven"*. De prijsbepaling van de aandelen zal worden verricht via een deskundige die moet advies verschaffen *„over de waarde van de aandelen op die dag, maar met dien verstande dat rekening dient gehouden te worden met beslissingen of transacties, die de waarde van de aandelen heeft beïnvloed"* [4].

Het besproken vonnis is vooral interessant daar de heer Voorzitter de eigendomsoverdracht van de aandelen bijkomend verbindt aan een zekerheidsstelling door de overnemer in afwachting van de precieze prijsbepaling door de deskundige. In het belang van de vennootschap die dringend nood had aan een nieuwe kapitaalsinjectie, bekwam de overnemer weliswaar de onmiddellijke overname van het aandelenpakket, echter in zoverre hij van zijn kant overging tot een zekerheidsstelling t.v.v. de uittredende aandeelhouder.

Het komt voor dat de heer Voorzitter terzake een originele toepassing maakte van artikel 1400, 1ste lid Ger.W. Overeenkomstig dit artikel kan de rechter die — zoals *in casu* — de voorlopige tenuitvoerlegging uitspreekt, daaraan de voorwaarde verbinden dat een zekerheid wordt gesteld. In haar klassieke toepassing strekt de zekerheidsstelling door de executant ertoe de schuldenaar te beschermen tegen de insolvabiliteit van de voorlopig in het gelijk gestelde schuldeiser. Door de zekerheidsstelling wordt aan de schuldenaar, die tot voorlopige executie verplicht wordt, de garantie gegeven dat wat door hem werd gepresteerd in uitvoering van het eerste vonnis, in geval van latere hervorming van dit vonnis, ongedaan zal worden gemaakt [5]. Terzake beschikt de rechter over een soevereine appreciatiebevoegdheid [6]. De opgelegde zekerheid moet volstaan om te beantwoorden aan de restitutieplicht van de schuldeiser [7].

In casu besliste de heer Voorzitter tot een verplichte zekerheidsstelling door de overnemende aandeelhouder, daar er omwille van de onzekerheid over de effectieve waarde van de aandelen aan de uittredende aandeelhouder nog geen provisionele vergoeding kon worden toegekend. De opgelegde zekerheid werd door het vonnis vastgesteld aan de hand van de omvang van de zaak, de moge-

[2] Cf. Vz. Kh. Gent 15 januari 1997, *T.G.R.* 1997, 170; Vz. Kh. Charleroi 15 januari 2001, *T.B.H.* 2001, 765; Luik 23 september 1999, *T.B.H.* 2000, 626.

[3] B. TILLEMAN en G. VAN SOLINGEN, *l.c.*, 674.

[4] Cf. o.m. E. JANSSENS, „De waardering van aandelen n.a.v. een uitsluiting of uittreding van aandeelhouders in een N.V.", *T.R.V.* 2001, 364-372; Vz. Kh. Hasselt 2 februari 2001, *T.R.V.* 2001, 393.

[5] E. DIRIX en K. BROECKX, *Beslag*, in *A.P.R.* 2001, 215.

[6] E. DIRIX en K. BROECKX, *o.c.*, 216.

[7] E. DIRIX en K. BROECKX, *o.c.*, 216; G. DE LEVAL, *Traité des Saisies*, Faculté de Droit de Liège, 1988, 562.

lijke waarde van de aandelen en de door de uittredende aandeelhouder voor de vennootschap verstrekte borgstellingen.

Hans VAN GOMPEL

Advocaat
